

FÄSTINGENS ÅRSTID NÄRMAR SIG

FÖR CKCS.se FÄSTING FAKTA:

Nu är det dags igen, vi närmar oss fästing plågan!

Men hur mycket fakta vet vi egentligen om våra svenska fästingar, hur ser fästingens livscykel ut, vad bör man tänka på!

Och framför allt kan hunden bli allvarligt sjuk efter ett fästingbett?

Följ med oss på ckcs.se när vi tar oss igenom en rad fakta för att lära oss mer om fästingen.

Snart kommer tidningarna överlandet varna för fästingplågan som sprider ut sig över landet, och egentligen är det festligt att ett så litet djur varje år lockar till så stora rubriker, om man ska tyda alla rubriker är det nästan som en av vår tids värsta fiende, och visst blir man skrämdd och många med mig har säkert en hel del frågor just kring fästingen.

Fästingens ökning & ålder

Under de senaste åren har fästingen blivit ett större problem genom att vi har en förändring i miljön, det som skiljer sig är de olika skedena i miljöförloppet, det har gynnat den svenska fästingen och i vissa delar av landet kan vi se en stark ökning på just fästingen. Forskarna vet inte ännu om detta är en varaktig förändring eller om det bara är en svängning och man jobbar för fullt för att kunna fastställa om det verkligen är så. Men som i all statistik kan normen variera beroende på **HUR** man sammanställer insamlad fakta. Oftast rör det sig om ett medelvärde som man genom olika mätningar försöker fastställa.

Man vet att fästingen funnits i Sverige mycket länge och man kan med 99 % säkerhet säga att den kom till oss med de första däggdjuren som bosatte sig här efter istiden, och att den spridit sin *Borrelia* i över 100års tid. Den fästing som jag pratar om är den vanligaste sorten och lyder under det Latinska namnet "*Ixodes ricinus*". men som det flesta av oss hört överför även fästingen hjärnhinneinflammation som orsakas av TBE-virus, och även det viruset kan man följa långt tillbaka i tiden.

Men ännu är det för tidigt att kunna fastställa ökningens omfattning eftersom man inte har några undersökningar från förr att jämföra med nuet på.

En av de stora anledningarna till att media skriver så mycket om fästingen beror på att man i USA har uppmärksammat sjukdomen *Borrelia*, men under namnet Lyme-disease, som kommer från Lymne i Connecticut. Naturligtvis ökar det också genom vårt eget intresse för att få fakta. Den grupp idag som ser ökningen är djurägarna, det omfattar också jägare och bönder.

Så om vi verkligen vill förstå problemen som följer runt fästingen är det viktigt att vi känner till fakta grunderna och hur livscykel runt fästingen ser ut hos deras naturliga värddjur ute i våra skogar.

Fästingen

Fästingen är klassad som kvalster (ett leddjur) och till den gruppen har vi också spindeln och skorpionen.

Fästingen suger inte blod mer än max fyra ggr per förvandlings stadium (från litet ägg(larv 10dels millimeter stor) till vuxet stadium(nymf) 4-5mm stor, undantag för Fästing hanen som inte suger blod i vuxet stadium). Honan däremot måste suga blod för att kunna utveckla nya ägg.

En fästing kan bli 2-3år. Fästingen trivs bäst i skuggiga fuktiga platser i fuktig, ett exempel är i den låga vegetationen i våra lövskogar. De vanligaste värddjuren är sork, råddjur, möss, men naturligtvis också större däggdjur och då även vi människor.

Fästing säsongen

Mellan Mar månad och oktober är fästingen som aktivast, och det krävs inte mer än fem plusgrader för att den ska vakna till liv efter vinter vilan. Ibland kan säsongen vara längre som vid milda vintrar och tidiga varma vårar.

skydda sig

Det finns olika skyddande medel för hunden, ett av dessa är Frontline och det kan köpas på våra vanliga Apotek, men sen finns det vissa medel som är så pass starka att det krävs ett recept från närmaste veterinär. Det senare starkare medlet kan vara det bästa om du vet att du befinner dig i ett större riskgraderat område, men var är vi då mest utsatta för fästingen?

Nu är inte risken att man insjuknar av en fästing så stor och oftast hinner man inte märka något eftersom fästingen troligen redan hunnit släppa greppet, för att söka en ny värd.

Fästingen kan suga upp till fem dagar på ett och samma djur eller människa.

Det finns vaccinationer mot TBE-virus och mot Borrelian ges antibiotika och det ger man även vid infektionen ehrlichia bakterier. Den senare ger dock sällan sjukdomssymtom hos människor utan mest hos våra djur.

Riskområden

Öar kring Östersjön är stora riskområden för spridning av TBE-viruset, förutom dessa områden i Sverige har vi Bornholm, Åbo hela skärgården och Baltikum nu ska vi inte glömma Polen. Skall du resa med din hund kan det vara bra att veta om dessa riskområden vi har ytterligare ett par ställen som bör nämnas, det först är om du reser genom Europa är södra Tyskland, Slovenien, Schweiz, Tjeckien, Ungern och Österrike.

Sammanfattat är att det finns ca: 100 fästing arter i hela världen men i Sverige rör det sig om 11-15 olika arter och som vi alla vet kan flertalet av dem överföra allvarliga smittsamma sjukdomar.

Fästingens sjukdomar

Som jag tidigare nämnt har pressen uppmärksammat och ökat sina skrivelser om fästingen och dess överförbara sjukdomar, då tänker jag först och främst på Borrelia & ehrlichia som är viktiga fästingburna infektioner på våra hundar och övriga tamdjur. Under början av 80talet skrevs det om "Lyme Disease" hos hunden för första gången. Och i början av 90talet beskrev man hur ehrlichia orsakades av en kockobacill.

När ska man misstänka smitta

Borrelia och Ehrlichia kan vara nästan omöjliga att se skillnad på vad gäller sjukdoms symtom, så lika är de. Det man först kan ha i tanken vistas vi på eller i en riskzon för fästingöverförbara sjukdomar och naturligtvis det kliniska symtomen. Symtomen kan komma under hela året och inte bara förekomma under högsäsongen, om man vet om att hunden har blivit utsatt för ett eller flera fästingbett.

Borrelia/Ehrlichiainfektions symtom

Det vanligaste är hög feber, slöhet (trötthet), aptitlöshet, hälta och ovilja att röra sig, men även vissa neurologiska symtom men bara i vissa fall. Om man blivit smittad med ehrlichiainfektion kan det förekomma blödningar eller blodbrist, men det absolut vanligaste är rörelsestörning och trötthet.

Diagnos ställs genom att man tar ett blodprov på hunden som klart visar antikroppar i blodet, om man får akut ehrlichia kan även de vita blodkropparna förändras.

Behandling de flesta djur visar ingen infektion eller smitta men kan trots detta vara smittade, men de tillfrisknar oftast av sig själv.

om man har en hund som insjuknat i antingen Borrelia eller ehrlichia behandlas det med antibiotika och djuret tillfrisknar oftast helt och får inga kroniska symtom, det är bara ett väldigt litet antal som utvecklar ett kroniskt sjukdomstillstånd. Men de som blivit smittade har en lite större risk att smittas igen av fästingar.

Andra sjukdomar av fästing

- **TBE-virus** (Hjärnhinneinflammation) den drabbar upp till hundra människor per år, denna smitta har nästan bara sitt spridningsområde på ostkusten och bara enstaka öar i Mälaren. TBE symtom är feber, värk i kroppen, ont i huvudet, men det har förekommit förlamningar i enskilda delar av muskler i kroppen. Man dör oftast inte av sjukdomen men det kan ta väldigt lång tid innan alla symtom är borta och man är helt återställd. Man har bara rapporterat ett litet antal fall hos hund.
- **O-feber** (orsakas av *rickettsien Coxiella burnetti*) som oftast kommer på får och nötdjur. En människa får influensa symtom.
- **Tularemi** (orsakas av bakterien *Francisella tularensi*)även kallad (*Harpest*). Den är vanligast hos ekorrar och harar men kan även drabba människan.
- **Babesios** (orsakas av en protozo, *Babesia divergens*) Förekommer på nötkreaturen.

Visst finns det flera sjukdomar jag skulle kunna nämna men de ovan nämnda är de vanligaste förekommande varianterna hos dem som drabbats av ett eller flera fästingbett. Så glöm inte att kolla hur bittet på din hund ser ut är det svullet extra varm bör du hålla lite extra uppsikt över din hund eller dig själv, bara för att vara på den säkra sidan.

Så ta vara på er och era hundar i sommar.

Lena Svalling Ekdahl